

Nota informativa
la proiectul de lege pentru modificarea
Legii ocrotirii sănătății nr. 411/1995

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul lege pentru modificarea Legii ocrotirii sănătății nr. 411/1995 este elaborat de către Ministerul Sănătății.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul de lege cu privire la modificarea Legii ocrotirii sănătății 411/1995, a fost elaborat în temeiul Planului de acțiuni a Guvernului pentru anul 2024, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 887/2023, acțiunea nr. 481.

Promovarea prezentului proiect este determinată de insuficiența de resurse umane în sistemul ocrotirii sănătății, aceasta fiind unul din principalele puncte nevralgice ale sistemului.

Resursele umane din sănătate constituie unul din componentele fundamentale ale sistemului, fără de care acordarea asistenței medicale și accesul la servicii de sănătate, funcționarea instituțiilor medicale și a sistemului național de sănătate în întregime nu pot fi realizate.

Actualmente se înregistrează o criză în domeniul resurselor umane din sănătate, care se manifestă prin insuficiența medicilor, farmaciștilor și a personalului medical și farmaceutic cu studii profesional tehnice postsecundare. Valul migrației din ultimii zece ani au afectat evident și lucrătorii din sfera sănătății. Astfel, domeniul resurselor umane din sănătate este declarat unul prioritar și este reflectat în documentele strategice ale Ministerului Sănătății.

Totodată, criza resurselor umane în sănătate este determinată de insuficiența și distribuția geografică neuniformă, atât a medicilor și farmaciștilor, cât și a personalului medical și farmaceutic cu studii profesional tehnice postsecundare.

Scopul de bază al proiectului constă în atragerea și menținerea în sistemul medical a tinerilor specialiști (medicilor, farmaciștilor și a personalului medical și farmaceutic cu studii profesional tehnice postsecundare), în special în zonele rurale, orașe mici, regiuni, unde în comparație cu zonele urbane se atestă o insuficiență de cadre medicale mult mai critică.

Astfel se impune necesitatea de a întreprinde măsuri care să asigure atractivitatea pentru tinerii specialiști, măsuri care vor avea drept efect angajarea personalului medico-sanitar în instituțiile medico-sanitare publice în care este cea mai mare necesitate de cadre.

Conform datelor statistice în anul 2022, în sistemul ocrotirii sănătății din țară activează circa 12600 medici și 23687 personal medical cu studii medii, dintre care cu statut de pensionar sunt circa 2595 (20%) medici și 3190 (13,5%) personal medical cu studii medii.

Deficitul cel mai mare de specialiști cu studii superioare medicale se înregistrează în specialitățile: Medicină de familie - 171 specialiști, Anestezie și terapie intensivă - 115 specialiști, Radiologie și imagistică medicală - 61 specialiști, Medicină internă -50 specialiști și Medicină de urgență -31 specialiști, cardiologie – 38 specialiști, pediatrie – 41 specialiști.

Referitor la medicina de familie, în anul 2022 activau 1536 medici de familie, a căror vârstă medie depășește 50 ani.

Asigurarea pe țară cu medici de familie constituie 5,9 la 10 mii locuitori, comparativ cu 7,96 în Uniunea Europeană și 6,08 în Regiunea Europeană. Medicul de familie din localitățile rurale de multe ori are în evidență 3 000 – 6 000 locuitori și mai mult, comparativ cu normativul de 2 200 locuitori.

De asemenea, există o discrepanță în asigurarea populației cu medici de familie în sectoarele rural și urban. Rata de asigurare în municipiile Chișinău și Bălți reprezintă 6,1 la 10 mii locuitori și respectiv 4,5. Totodată, rata de asigurare cu medici de familie este redusă în special în

raioanele Fălești - 2,4 la 10 mii locuitori, Cantemir - 2,4; Sângerei - 2,8; Ungheni - 2,8; Hîncești - 2,9; Șoldănești - 2,9; Leova - 2,9 și Vulcănești - 2,9.

Dacă pe republică, mediu de asigurare cu medici de familie este 6,5 la 10 000 locuitori, în unele raioane asigurarea e sub orice critică – Fălești 3,7 Sîngerei – 3,5 Ungheni – 3,9 Cantemir – 4,2 Leova – 4,5.

Un studiu internațional (Barbara Starfield, SUA) relevă că, majorarea numărului de medici de familie doar cu 1,0 la 10 000 locuitori duce fără a face alte investiții ale politicii publice la micșorarea mortalității generale cu 6%, a mortalității copiilor cu 3% și a mortalității prin AVC cu 3%.

La moment unele raioane ale țării nu dispun de nici un medic specialist în domeniile: cardiologie (Anenii Noi, Briceni, Nisporeni, Ungheni, Basarabeasca, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Leova, Taraclia, Vulcănești, Criuleni, Dubăsari, Glodeni), neonatologie (Briceni, Râșcani, Fălești, Călărași, Leova, Taraclia, Anenii Noi, Glodeni, Șoldănești, Telenești, Ungheni, Criuleni, Ocnîța), anesteziologie-reanimatologie (Dondușeni, Ocnîța, Strășeni, Șoldănești, Basarabeasca, Taraclia), oncolog (Briceni, Drochia, Ocnîța, Soroca, Călărași, Căușeni, Criuleni, Nisporeni, Orhei, Șoldănești, Telenești, Basarabeasca, Cantemir, Taraclia), ortopedie-traumatologie (Dondușeni, Ocnîța, Strășeni, Șoldănești, Basarabeasca, Cantemir, Taraclia), medici legiști (Briceni, Ocnîța, Dondușeni, Șoldănești, Sângerei, Ungheni, Telenești, Căușeni, Călărași, Criuleni, Fălești, Ceadâr-Lunga, Taraclia, Vulcănești).

În același timp, în unele instituții medico-sanitare publice raionale, se atestă o neacoperire cu medici cu circa 30%. Astfel în raionul Fălești asigurarea cu cadre medicale superioare constituie - 69,6%, Cantemir - 68,9%, Hîncești - 70,1%, Rezina - 72,9%, Ștefan Vodă - 74%, Taraclia - 76,6%.

Deficitul de resurse umane este înregistrat, în special, în asistența medicală primară, ceea ce afectează principiul de asigurare a accesului la servicii medicale esențiale.

Ceea ce ține de personalul medical cu studii medii, instituțiile medicale au declarat 1012 funcții vacante, dintre care 722 (76%) în cadrul IMSP republicane și municipale. Cele mai mari necesități în specialiști cu studii medii medicale se înregistrează la specialitățile: asistent medical - 814 specialiști și asistent medical în diagnostic de laborator -123 specialiști.

În contextul deficitului sporit de medici, farmaciști și specialiști cu studii superioare de licență în medicină în cadrul instituțiilor medico-sanitare publice, pentru a atrage și a menține tinerii specialiști în sistemul ocrotirii sănătății se propune achitarea indemnizațiilor, compensarea cheltuielilor pentru închirierea spațiului locativ, consumului de energie termică și electrică în primii 5 ani de activitate conform repartizării Ministerului Sănătății, comparativ cu cei 3 ani stabiliți anterior.

În același timp, USMF „Nicolae Testemițanu” formează specialiști cu studii superioare de licență în medicină (optometriști, asistenți medicali generaliști licențiați, tehnicieni radiologi cu studii superioare, kinetoterapeuți etc.), care actualmente conform prevederilor legale nu pot beneficia de indemnizațiile și compensațiile sus nominalizate.

În acest sens, se propune includerea acestor specialiști în lista beneficiarilor de indemnizații, compensații a cheltuielilor pentru închirierea spațiului locativ, consumului de energie termică și electrică.

O altă problemă cu care se confruntă lucrătorii medicali este că circa trei mii de lucrători medicali în prezent efectuează naveta de la domiciliul aflat în afara localității de amplasare a instituțiilor medico-sanitare publice unde activează, suportând cheltuieli proprii pentru a se deplasa la/de la serviciu (de exemplu locuiesc în centrul raional, dar activează medic de familie într-o localitate din raionul dat și se deplasează zilnic, sau în raioanele limitrofe Chișinăului și Bălțului medicii în special se deplasează zilnic la serviciu.). Un alt exemplu ar fi că în IMSP

Spitalul Raional Căușeni activează 16 medici, tineri absolvenți care fac naveta zilnică din Chișinău.

Pentru sistemul de sănătate este foarte important să păstreze aceste cadre, în special medicii să activeze în instituțiile unde au fost repartizați.

Respectiv, în scopul asigurării instituțiilor medico-sanitare publice cu lucrători medicali, care își desfășoară activitatea în alte localități decât cele unde sunt domiciliați, se propune compensarea cheltuielilor pentru navetă (servicii de transport) suportate efectiv de către ei. De exemplu un medic de familie care locuiește în mun. Chișinău dar activează în Centrul de sănătate suburban (ex. or. Cricova) are cheltuieli suplimentare lunare. Iar medicii pediatri, ecografști care fac naveta zilnică la Anenii Noi, Strășeni, Orhei cheltuielile lunare ajung până la 4 mii lei, care este o pierdere salarială semnificativă pentru o familie tânără.

Astfel, prin modificarea propusă lucrătorii medico-sanitari vor putea beneficia de compensarea serviciilor de transport și să se deplaseze în alte localități în scopul acordării asistenței medicale în instituțiile medico-sanitare publice, ce duc lipsă de personal medical calificat.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul actului normativ propus nu are drept scop armonizarea legislației naționale cu legislația UE.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Principalele prevederi propuse în proiect rezidă în următoarele:

1. Absolvenții studiilor superioare de licență în medicină și studiilor postuniversitare de rezidențiat în primii 5 ani de activitate și ai învățământului profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar medical și farmaceutic în primii 3 ani de activitate, absolvenții instituțiilor de învățământ similare din străinătate, acreditate în condițiile legii, indiferent de forma de învățământ - studii pe locuri cu finanțare de la bugetul de stat sau cu taxă de studii, la angajarea în câmpul muncii în baza repartizării Ministerului Sănătății în instituții medicale publice din orașe și sate (comune), inclusiv din componența municipiilor Chișinău și Bălți, cu excepția celorlalte teritorii ale municipiilor respective, în spitale publice regionale, vor beneficia din contul bugetului de stat în modul stabilit de Guvern, de următoarele indemnizații și compensații:

- a) indemnizație pentru specialiștii studiilor de licență în medicină, medici și farmaciști în primii 5 ani de activitate de la repartizare;
- b) indemnizație pentru personalul medical și farmaceutic cu studii profesionale tehnice postsecundare în primii 3 ani de activitate de la repartizare;
- c) compensație lunară a costului de energie electrică și compensație anuală a costului unui metru cub de lemne și al unei tone de cărbuni, inclusiv în cazul încălzirii cu gaze;
- d) compensație a cheltuielilor pentru închirierea locuinței;
- e) locuință gratuită acordată de autoritatea administrației publice locale.

2. Includerea tinerilor specialiști cu studii superioare de licență în medicină în lista beneficiarilor de indemnizații și compensații acordate din contul bugetului de stat;

3. Lucrătorii medico-sanitari și farmaceutici cu studii superioare de licență în medicină, cu studii postuniversitare de rezidențiat și cu studii profesionale tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar medical și farmaceutic, angajați în cadrul instituțiilor medico-sanitare publice din orașe și sate (comune), inclusiv din componența municipiilor Chișinău și Bălți, cu excepția celorlalte teritorii ale municipiilor respective, în spitale publice regionale, cu domiciliul aflat în afara localității de amplasare a instituțiilor medico-sanitare publice unde activează, vor beneficia de compensarea cheltuielilor pentru navetă (deplasare tur retur de la domiciliul la locul de muncă) din contul mijloacelor bugetului de stat în modul stabilit de Guvern.

4. Totodată, în vederea realizării operative a intenției de acordare a compensației cheltuielilor pentru navetă (deplasare tur retur de la domiciliul la locul de muncă) lucrătorilor

medico-sanitari și farmaceutici, se propune ca proiectul să intre în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.
5. Fundamentarea economico-financiară
Implementarea prezentului proiect se va realiza în limita alocațiilor prevăzute în bugetul Ministerului Sănătății pentru anul 2024 în sumă de 41 077,0 mii lei, inclusiv 28 717,0 mii lei pentru acordarea tinerilor specialiști a indemnizațiilor și compensațiilor pentru consumul de energie termică și electrică, închirierea spațiului locativ și 12 360,0 mii lei pentru compensarea cheltuielilor pentru navetă lucrătorilor medicali (pentru circa 3 mii de angajați medici și personal medical mediu).
Luând în considerație că, prevederile proiectului în cauză referitor la achitarea indemnizației și compensațiilor pentru medici și farmaciști, se vor răsfrânge asupra persoanelor admise la studii de rezidențiat, începând cu anul de studii 2024-2025, care vor semna contracte privind instruirea în rezidențiat și plasarea în câmpul muncii, cu obligația să activeze cel puțin 5 ani, și întrucât durata studiilor de rezidențiat în dependență de specialitate variază de la 2 la 5 ani, majoritatea din ei vor beneficia de prima tranșă în anul 2027, care se încadrează în limitele alocațiilor bugetare actuale, iar următoarele două tranșe egale (pentru al patrulea și al cincilea an) vor fi acordate la finele anilor 2030 și 2031.
6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare
Proiectul se încadrează în cadrul normativ în vigoare și nu necesită modificarea altor legi sau elaborarea unor acte legislative noi. Totodată, se pune în sarcina Guvernului ca, în termen de 6 luni să aducă actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.
Astfel se va elabora proiectul hotărârii Guvernului cu privire la modul de stabilire și plată a compensației pentru navetă (servicii de transport) și se vor ajusta prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1345/2007 cu privire la acordarea facilităților tinerilor specialiști cu studii medicale și farmaceutice.
7. Avizarea și consultarea publică a proiectului
Întru respectarea prevederilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și ale Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul de inițiere a procesului de elaborare a Proiectului hotărârii Guvernului „Cu privire la aprobarea proiectului de lege cu privire la modificarea Legii ocrotirii sănătății 411/1995” a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Sănătății (www.ms.gov.md), secțiunea Transparență decizională și inclusiv pe portalul www.particip.gov.md , link: https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/12056
8. Constatările expertizei anticorupție
Proiectul urmează să fie supus expertizei anticorupție de către Centrul Național Anticorupție
9. Constatările expertizei de compatibilitate
Proiectul nu are ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.
10. Constatările expertizei juridice
Proiectul urmează a fi avizat/expertizat de către Ministerul Justiției.
11. Constatările altor expertize